

Sygn. akt III AUa 1713/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 czerwca 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Marek Żurecki
Sędziowie	SSA Tadeusz Szweda SSO del. Anna Petri (spr.)
Protokolant	Ewa Bury

po rozpoznaniu w dniu 9 czerwca 2016r. w Katowicach

sprawy z odwołania G. M. (G. M.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o objęcie obowiązkiem ubezpieczeń społecznych

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gliwicach Ośrodka Zamiejscowego w Rybniku

z dnia 15 lipca 2015r. sygn. akt IX U 864/14

oddala apelację.

/-/SSO del. A.Petri /-/SSA M.Żurecki /-/SSA T.Szweda

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 1713/15

UZASADNIENIE

Ubezpieczona G. M. wniosła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. z dnia 27 lutego 2014r. stwierdzającej, że od 6 lutego 2012r. w stosunku do niej ma zastosowanie ustawodawstwo polskie z tytułu prowadzonej działalności. Ubezpieczona domagała się zmiany decyzji i uznania, iż od podjęcia pracy na Słowacji podlega tamtejszemu ustawodawstwu lub uchylecia decyzji i skierowania sprawy do ponownego rozpoznania oraz zasądzenia kosztów procesu według norm przepisanych. Ubezpieczona podniosła, że w ramach umów o pracę wykonywała pracę na Słowacji od 6 lutego 2012r. w firmie (...) s.r.o., a od 1 kwietnia 2012r. - w firmie (...)

s.r.o. w C..

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania. Z przebiegu postępowania przeprowadzonego ze słowacką instytucją ubezpieczeniową wynika, że w firmie (...) s.r.o. nie dochodziło do realnego wykonywania pracy. Mimo wezwania, ubezpieczona

nie przedłożyła żadnej dokumentacji potwierdzającej świadczenie przez nią pracy, ani nie udzieliła odpowiedzi na przedstawione pytania, więc jej praca na terenie Słowacji nie może być brana pod uwagę dla celów określenia właściwego ustawodawstwa.

Wyrokiem z dnia 15 lipca 2015r. Sąd Okręgowy w Gliwicach - Ośrodek Zamiejscowy w Rybniku w punkcie 1 zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdził brak podstaw do uznania, że od 1 lipca 2012r. do ubezpieczonej z tytułu prowadzenia działalności ma zastosowanie ustawodawstwo polskie, a punkcie 2 w pozostałym zakresie oddalił odwołanie.

Sąd I instancji ustalił, że dnia 24 września 2013r. ubezpieczona złożyła wniosek o ustalenie ustawodawstwa właściwego, do którego załączyła umowę o pracę, łączącą ją od 6 lutego 2012r. z U. s.r.o. i od 1 kwietnia 2012r. z W. s.r.o. oraz pisma tych pracodawców, zgłaszające ją do słowackiego ubezpieczenia społecznego.

Organ rentowy wezwał ubezpieczoną o przekazanie dodatkowej dokumentacji dotyczącej podania na terenie jakiego kraju praca jest wykonywana, wskazania okresów spędzonych za granicą i w Polsce oraz dołączenia rachunków, biletów przejazdu, kart wstępu, itp., potwierdzających pobyt na terenie państwa, w którym praca jest wykonywana, wyjaśnienia, czy jest realizowana na rzecz zagranicznego pracodawcy, w jakim zakresie jest podobna do działalności wykonywanej w Polsce. Zwrócił się też o przesłanie dokumentów potwierdzających rozliczenie z pracodawcą za pracę wykonaną na terenie Słowacji

lub oświadczenia o ich braku. Ubezpieczona nie złożyła żadnej dokumentacji, podnosząc, że organ rentowy zwleka z wydaniem stosownej decyzji.

W dniu 16 grudnia 2013r. organ rentowy stwierdził, że w związku z umowami o pracę, zawartymi z firmą (...) s.r.o. i W. s.r.o., ubezpieczona tymczasowo podlega ustawodawstwu polskiemu z tytułu prowadzonej działalności na własny rachunek

i zawiadomiła o powyższym słowacką instytucję ubezpieczeniową, która zawiadomienie otrzymała 23 grudnia 2013r.

W związku z brakiem zastrzeżeń słowackiej instytucji ubezpieczeniowej co do ustalonego tymczasowo ustawodawstwa, na wniosek ubezpieczonej organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję.

Począwszy od 2009r., ubezpieczona prowadzi jednoosobową pozarolniczą działalność w postaci studia mebli kuchennych w W.. Jej praca na terenie Słowacji polegała na roznoszeniu ulotek firm słowackich, jakie otrzymywała od swoich pracodawców. Zatrudnienie w U. s.r.o. ustało 31 maja 2012r. W maju 2012r. ubezpieczona otrzymała ze strony słowackiej europejską kartę ubezpieczenia zdrowotnego i poświadczenie o prawie do świadczeń rzeczowych w przypadku choroby i macierzyństwa.

Decyzją z 17 grudnia 2013r. słowacka instytucja ubezpieczeniowa stwierdziła, że wobec ubezpieczonej, jako pracownika U. s.r.o. nie powstało obowiązkowe ubezpieczenie chorobowe, emerytalne i od bezrobocia, ponieważ w wyniku kontroli, nie zostało wykazane, że wykonywała ona rzeczywiście czynności, jako pracownik na terytorium Słowacji. Jej odwołanie od tej decyzji do chwili obecnej nie zostało rozpoznane.

W lipcu 2013r. Centralna Instytucja Ubezpieczeniowa w Bratysławie zawiadomiła centralę organu rentowego w Warszawie, że jak wynika z przeprowadzonej kontroli

w firmach wskazanych w jej piśmie, nie dochodziło do realnego świadczenia pracy. W piśmie z 15 października 2014r. skierowanym do W. s.r.o. G. J. M., słowacka instytucja ubezpieczeniowa podała, że przyjęła ostateczne stanowisko, z którego wynika, że w przypadku pracowników tej spółki dochodzi do realnego wykonywania czynności na terytorium Republiki Słowackiej.

Zdaniem Sądu Okręgowego zaskarżona decyzja w odniesieniu do zatrudnienia ubezpieczonej w firmie (...) s.r.o., jest przedwczesna. Sąd ten powołał się na brzmienie art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z 29 kwietnia 2004r. (Dz. U i UE z dnia 30 kwietnia 2004r.), zgodnie z którym osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych państwach członkowskich, podlega ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym wykonuje pracę najemną lub jeżeli wykonuje taką pracę w dwóch lub kilku państwach członkowskich - podlega ustawodawstwu określonemu zgodnie z przepisami ust. 1.

Tym samym, zgodnie z powołaną regulacją, w przypadku osób, które w Polsce prowadzą pozarolniczą działalność, a pracę najemną wykonują tylko na Słowacji, co do zasady zastosowanie ma ustawodawstwo słowackie, bez względu na to, czy praca najemna ma charakter marginalny. Do takich osób nie znajduje bowiem zastosowania przepis art. 13 ust. 1 i 2 wskazanego rozporządzenia. Pogląd taki wyraził Sąd Najwyższy m.in. w wyroku z 23 sierpnia 2007r. (I UK 68/07) i Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z 22 grudnia 2014r. (III AUa 3333/13).

W ocenie Sądu I instancji, skoro został zgłoszony wniosek o ustalenie ustawodawstwa właściwego, to organ ubezpieczeń społecznych winien zastosować w zakresie jego rozpoznania reguły przewidziane w art. 16 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 987/2009 z 16 września 2009r (Dz. U. UE z dnia 30 października 2009r.). Gdy więc, stosownie do art. 13 ust. 3 rozporządzenia Nr 883/2004, organ rentowy był uprawniony jedynie do wskazania ustawodawstwa państwa, w którym wykonywana była praca najemna, a miał wątpliwości, czy w istocie ubezpieczona świadczyła tę pracę na Słowacji, winien był zgodnie z art. 16 ust. 4 rozporządzenia nr 987/2009, nawiązać kontakt ze słowacką instytucją ubezpieczeniową, celem ich wyjaśnienia i ustalenia, czy ubezpieczona została objęta ubezpieczeniem na Słowacji z tego tytułu.

Sąd Okręgowy podkreślił, że ustalając tymczasowo podleganie ustawodawstwu polskiemu, organ rentowy nie poczynił żadnych wyjaśnień, ani nie nawiązał kontaktu ze słowacką instytucją ubezpieczeniową, co do okresu zatrudnienia ubezpieczonej w spółce (...) s.r.o., choć nie była ona wymieniona przez słowacką instytucję ubezpieczeniową w wykazie firm, w jakich nie dochodzi do realnego świadczenia pracy na Słowacji. Zatem, już to tymczasowe ustalenie ustawodawstwa polskiego, co do zatrudnienia w owej spółce od 1 kwietnia 2012r., było błędne i przedwczesne, skoro ubezpieczona przedstawiła umowę o pracę i druk zgłoszenia jej z tego tytułu do ubezpieczeń. Tymczasem organ rentowy nawiązał kontakt z instytucją słowacką dopiero w toku postępowania sądowego, po wezwaniu o wyjaśnienie, czy i kiedy ubezpieczona została wyłączona z ubezpieczenia słowackiego z tytułu zatrudnienia w W. s.r.o.

Skoro zatem przedstawione przez ubezpieczoną dokumenty wskazują, że została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych na Słowacji, a brak ustaleń pozwalających na przyjęcie, że została z nich wyłączona przez właściwą instytucję słowacką, przeto zaskarżona decyzja co do okresu zatrudnienia w W. s.r.o., jest przedwczesna. Jeżeli polski organ rentowy miał wątpliwości, co do ważności złożonych przez ubezpieczoną umów o pracę lub dokumentów potwierdzających zgłoszenie jej na Słowacji do ubezpieczeń społecznych i potwierdzających jej prawo, jako pracownika najemnego do korzystania

ze świadczeń na wypadek choroby i macierzyństwa, to winien zwrócić się do słowackiej instytucji ubezpieczeniowej o ich wyjaśnienie, czego nie uczynił.

Sąd I instancji zauważył, że ponieważ nie ma możliwości uchylecia decyzji organu rentowego, dlatego na zasadzie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w punkcie 1 wyroku zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że z uwagi na jej przedwczesność, brak podstaw do uznania,

że w spornym okresie do ubezpieczonej ma zastosowanie ustawodawstwo polskie, co do okresu jej zatrudnienia w W. s.r.o.

Dalej idące odwołanie, na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy oddalił, jako niezasadne. Przed wydaniem zaskarżonej decyzji organ rentowy uzyskał bowiem informacje, że w firmie (...) s.r.o. nie dochodziło do realnego wykonywania pracy przez jej pracowników na terytorium Słowacji. Skoro zatem ubezpieczona nie wykonywała wówczas pracy najemnej w innym państwie członkowskim, to przepis art. 13 ust. 3 rozporządzenia nr 883/2004 nie znajduje w tym zakresie do niej zastosowania.

Słowacka instytucja ubezpieczeniowa nie tylko nie sprzeciwiła się tymczasowemu ustaleniu ustawodawstwa właściwego, ale sama wyłączyła ubezpieczoną z obowiązkowych ubezpieczeń z tytułu zatrudnienia jej w U. s.r.o. W tym zakresie polski organ rentowy zachował tryb przewidziany w art. 16 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego nr 987/2009 i prawidłowo na podstawie ówczesnych okoliczności ustalił ustawodawstwo właściwe. Sąd Okręgowy zauważył, iż jeżeli ubezpieczona przed sądem słowackim uzyska zmianę decyzji Socjalnej Poistovnej Oddziału w C., wówczas będzie mogła wystąpić o wznowienie postępowania w sprawie w zakresie dotyczącym jej zatrudnienia w U. s.r.o.

Apelację od tego wyroku wniósł organ rentowy.

Apelujący zaskarżył go w punkcie 1 i domagał się jego zmiany i oddalenia odwołania, ewentualnie jego uchylenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Apelujący zarzucił mu:

- naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 233 § 1 k.p.c., poprzez błędną ocenę zgromadzonego materiału dowodowego, prowadzącą do stwierdzenia braku podstaw do uznania, jako właściwego wobec ubezpieczonej, ustawodawstwa polskiego;

- naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, art. 11 ust. 3a rozporządzenia WE nr 883/2004 z 29 kwietnia 2004r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. UE.L.2004.166.1), art. 16 ust. 2 i 3 rozporządzenia WE nr 987/2009, dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. UE.L.2009.284.1) poprzez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, wyrażające się w zmianie decyzji organu rentowego stwierdzającej, że do ubezpieczonej od 6 lutego 2012r., z tytułu prowadzonej działalności, ma zastosowanie ustawodawstwo polskie.

Apelujący zauważył, że pomimo przytoczenia szeregu unormowań zawartych w obu rozporządzeniach unijnych, Sąd Okręgowy nie sprecyzował, które z nich zostały naruszone przez organ rentowy przy wydawaniu zaskarżonej decyzji. Tymczasem obowiązek wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku (art. 328 § 2 k.p.c.) nie polega na przytoczeniu przepisów prawa, lecz na wskazaniu, dlaczego sąd zastosował określony przepis i w jaki sposób wpłynął on na rozstrzygnięcie sprawy. W uzasadnieniu wyroku musi znaleźć odzwierciedlenie dokonany wybór określonych przepisów, ustalenie w drodze wykładni

ich znaczenia i zastosowanie norm prawnych w związku z poczynionymi ustaleniami faktycznymi (tak wyrok Sądu Najwyższego z 29 czerwca 2001r., PKN 498/00 i z 8 grudnia 2005r., II CK 317/05).

Apelujący wskazał, że zgodnie z art. 16 rozporządzenia wykonawczego, jako wyznaczona instytucja państwa członkowskiego miejsca zamieszkania ubezpieczonej, tymczasowo ustalił ustawodawstwo mające do niej zastosowanie, uwzględniając art. 13 rozporządzenia podstawowego oraz art. 14 rozporządzenia wykonawczego. Uczynił to pismem z 16 grudnia 2013r., wskazując, że od 6 lutego 2012r. w zakresie ubezpieczeń społecznych, wobec ubezpieczonej zastosowanie ma ustawodawstwo polskie. O dokonanym ustaleniu poinformował słowacką instytucję ubezpieczeniową, która nie wniosła zastrzeżeń do tak dokonanego ustalenia. W konsekwencji określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa, stało się ono ostateczne. Tymczasem ta istotna dla rozstrzygnięcia sporu okoliczność wskazana również w treści zaskarżonej decyzji, znalazła się całkowicie poza oceną Sądu Okręgowego. Apelujący zauważył przy tym, że wydanie zaskarżonej decyzji poprzedzono postępowaniem, w ramach którego organ rentowy zwrócił się do ubezpieczonej o przedłożenie dokumentów potrzebnych do określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa. Sąd I instancji nie poczynił przy tym żadnych ustaleń potwierdzających zasadność zarzutów odwołania, stwierdzając stanowczo brak podstaw do uznania, iż do ubezpieczonej z tytułu prowadzonej działalności ma zastosowanie ustawodawstwo polskie.

Apelujący dodał, że zmiany decyzji organu rentowego nie uzasadnia przywołany przez Sąd Okręgowy wyrok Sądu Najwyższego z 9 stycznia 2014r., I UK 275/13, w którym wskazano między innymi, że organ rentowy miejsca zamieszkania ubezpieczonej jest uprawniony do wskazania ustawodawstwa właściwego, stosownie do przepisów rozporządzenia nr 883/2004. Za wadliwe Sąd Najwyższy uznał niepoinformowanie przez instytucję miejsca zamieszkania ubezpieczonej instytucji państwa członkowskiego o ustalonym przez siebie ustawodawstwie, jako stanowiące obejście obowiązku nawiązania kontaktu z instytucją innego państwa. Tymczasem, w przypadku ubezpieczonej powiadomiono właściwą instytucję słowacką o ustalonym wobec niej ustawodawstwie właściwym.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd odwoławczy uznaje za własne ustalenia poczynione przez Sąd I instancji i podziela dokonaną na ich podstawie ocenę prawną zasadności odwołania ubezpieczonej. Wbrew zarzutom apelującego, Sąd Okręgowy przeprowadził staranne postępowanie dowodowe, w oparciu o które poczynił trafne ustalenia faktyczne oraz wywiódł wnioski w pełni uprawnione wynikiem tego postępowania, nie wykraczając poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów, wynikające z przepisu art. 233 k.p.c. Dokonana subsumpcja ustaleń faktycznych do mających zastosowanie przepisów prawa materialnego nie budzi zastrzeżeń Sądu Apelacyjnego.

Na etapie postępowania apelacyjnego spór w rozstrzyganej sprawie sprowadzał się do oceny, jakie ustawodawstwo jest właściwe dla ubezpieczonej w zakresie obowiązkowych ubezpieczeń społecznych, począwszy od 1 kwietnia 2012r., w związku z prowadzeniem przez nią pozarolniczej działalności na terenie Polski oraz wykonywaniem pracy najemnej na terenie Słowacji w ramach umowy o pracę zawartej przez nią z W. s.r.o. w C..

Udowodnione przez każdą ze stron okoliczności faktyczne rozstrzyganej sprawy były bezsporne i zostały prawidłowo wskazane przez Sąd Okręgowy, który, z uwagi na transgraniczny charakter ubezpieczenia społecznego ubezpieczonej, trafnie powołał się na przepisy wspólnotowej koordynacji, tj. rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.U.E.L.2004.166.1), zwane dalej rozporządzeniem podstawowym oraz rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 987/2009 z dnia 16 września 2009r., dotyczące wykonywania rozporządzenia nr 883/2004 w sprawie koordynacji

systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.UE.L.2009.284.1), zwane dalej rozporządzeniem wykonawczym.

Po myśli wskazanego przez Sąd Okręgowy przepisu prawa materialnego art. 13 ust. 3 rozporządzenia podstawowego nr 883/2004 osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych państwach członkowskich podlega ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym wykonuje swą pracę najemną. Natomiast, zgodnie z przepisem art. 16 rozporządzenia wykonawczego nr 987, odnoszącym się do procedury dotyczącej stosowania art. 13 rozporządzenia podstawowego:

1. osoba, która wykonuje pracę w dwóch lub więcej państwach członkowskich, informuje o tym instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania;
2. wyznaczona instytucja państwa członkowskiego miejsca zamieszkania niezwłocznie ustala ustawodawstwo mające zastosowanie do zainteresowanego, uwzględniając art. 13 rozporządzenia podstawowego oraz art. 14 rozporządzenia wykonawczego. Takie wstępne określenie mającego zastosowanie ustawodawstwa ma charakter tymczasowy. Instytucja ta informuje wyznaczone instytucje każdego państwa członkowskiego, w którym wykonywana jest praca, o swoim tymczasowym określeniu;
3. tymczasowe określenie mającego zastosowanie ustawodawstwa, przewidziane w ust. 2, staje się ostateczne w terminie 2 miesięcy od momentu poinformowania o nim instytucji wyznaczonych przez właściwe władze zainteresowanych państw członkowskich, zgodnie z ust. 2, o ile ustawodawstwo nie zostało już ostatecznie określone na podstawie ust. 4 lub przynajmniej jedna z zainteresowanych instytucji informuje instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę państwa członkowskiego miejsca zamieszkania przed upływem tego dwumiesięcznego terminu o niemożności zaakceptowania określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa lub o swojej odmiennej opinii w tej kwestii;
4. w przypadku, gdy z uwagi na brak pewności co do określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa, niezbędne jest nawiązanie kontaktów przez instytucje lub władze dwóch lub więcej państw członkowskich, na wniosek jednej lub więcej instytucji wyznaczonych przez właściwe władze zainteresowanych państw członkowskich lub na wniosek samych właściwych władz, ustawodawstwo mające zastosowanie do zainteresowanego, jest określane na mocy wspólnego porozumienia, z uwzględnieniem art. 13 rozporządzenia podstawowego i odpowiednich przepisów art. 14 rozporządzenia wykonawczego.

W przypadku rozbieżności opinii między zainteresowanymi instytucjami lub właściwymi władzami, podmioty te starają się dojść do porozumienia zgodnie z warunkami ustalonymi powyżej, a zastosowanie ma art. 6 rozporządzenia wykonawczego.

Jak trafnie ocenił Sąd I instancji, wbrew założeniom apelującego, procedura zastosowana przez organ rentowy nie była zgodna z wymogami powołanego uregulowania. Nie został bowiem należycie wyczerpany tryb przewidziany w art. 16 rozporządzenia wykonawczego. Dokonując subsumpcji stanu faktycznego do treści tych przepisów, wskazać należy, iż ubezpieczona, mająca miejsce zamieszkania w Polsce i prowadząca tu działalność gospodarczą, w dniu 24 września 2013r. poinformowała organ rentowy o nawiązaniu przez nią stosunku pracy na Słowacji z dniem 6 lutego 2012r., wnosząc o ustalenie dla niej ustawodawstwa słowackiego, jako właściwego. Organ rentowy nie rozpoznał prawidłowo tego wniosku, ustalając w piśmie z dnia 16 grudnia 2013r., wbrew regule generalnej wynikającej z art. 13 ust. 3 rozporządzenia podstawowego nr 883/2004, iż z racji wykonywania przez nią pracy najemnej na terenie Słowacji, podlega ustawodawstwu polskiemu. Zaznaczył przy tym, iż to ustalenie ma charakter tymczasowy, z uwagi na możliwość zakwestionowania tego przez słowacką instytucję ubezpieczeniową. Pismo to doręczono tej instytucji dnia 23 grudnia 2013r.

Dalsze postanowienia art. 16 ust. 3-6 rozporządzenia wykonawczego z istoty rzeczy nie mogły już zostać zastosowane przez organ rentowy, który wobec braku sprzeciwu słowackiej instytucji ubezpieczeniowej, wydał zaskarżoną decyzję. Nie mając przekonania

co do prawidłowości jej wydania, organ rentowy wystąpił potem jeszcze kilkakrotnie do słowackiej instytucji ubezpieczeniowej o informacje dotyczące zatrudnienia ubezpieczonej w spółce (...) s.r.o., choć na tym etapie żaden przepis proceduralny nie przewidywał już takiej możliwości. Wydanie prawidłowej decyzji ostatecznej czyniłoby takie działania bezcelowymi. Winny one bowiem poprzedzać wydanie decyzji w tym zakresie, a nie następować po niej. W odpowiedzi instytucja słowacka wskazała pismami z dnia 1 i 3 lipca 2014r., iż wydano ubezpieczonej zaświadczenie E-101 potwierdzające, że od 1 kwietnia 2014r. podlega słowackiemu ustawodawstwu z tytułu choroby i macierzyństwa. Ostatecznie, pismem z dnia 15 października 2014r., słowacka instytucja ubezpieczeniowa wskazała jednoznacznie, iż przeprowadziła w spółce (...) s.r.o. kontrolę co do realnego wykonywania przez jej pracowników pracy na terenie Słowacji i wobec jej pozytywnych dla tej spółki wyników, nie przypadkowo nie wymieniła jej w piśmie z 25 lipca 2013r., zawierającym wyliczenie pracodawców, u jakich nie dochodzi do realnego wykonywania pracy. Słowacka instytucja ubezpieczeniowa podkreśliła, iż w spółce W. s.r.o. praca ta jest faktycznie świadczona na terenie Słowacji.

W tej sytuacji, na pełną aprobatę zasługuje stanowisko Sądu Okręgowego, iż apelujący nie miał najmniejszych podstaw do ustalenia zastosowania wobec ubezpieczonej od 1 kwietnia 2012r. ustawodawstwa polskiego. Jego działania, podobnie, jak treść zaskarżonej decyzji, nie znajdowały umocowania w brzmieniu powołanego wyżej art. 16 ust. 2-4 rozporządzenia wykonawczego. Organ rentowy winien był bowiem zgodnie z brzmieniem art. 16 ust. 2 tego rozporządzenia, uwzględniając art. 13 rozporządzenia podstawowego oraz art. 14 rozporządzenia wykonawczego, ustalić ustawodawstwo słowackie dla ubezpieczonej, wykonującej pracę najemną w Słowacji od 1 kwietnia 2012r. Ustalenie, wbrew powołanym regulacjom, ustawodawstwa polskiego nie znajdowało żadnego uzasadnienia w treści zebranego w sprawie materiału dowodowego. Słowacka instytucja ubezpieczeniowa, jako jedyna uprawniona do oceny stosunku prawnego łączącego ubezpieczoną ze spółką (...) s.r.o., kategorycznie zaprzeczyła możliwości podważenia go. W pismach z dnia 1 i 3 lipca 2014r. oraz z 15 października 2014r. wskazała jednoznacznie na realne wykonywanie przez jej pracowników pracy na terenie Słowacji i na podleganie przez ubezpieczoną z tego tytułu ubezpieczeniom na Słowacji, potwierdzone wydanym jej zaświadczeniem E-101.

Postawa apelującego była całkowicie niekonsekwentna. Z jednej strony podkreśla on trafność swej zaskarżonej decyzji ostatecznej, której wydanie wynikało z braku sprzeciwu instytucji słowackiej, wobec bezzasadnego ustalenia ustawodawstwa polskiego w odniesieniu do ubezpieczonej od 1 kwietnia 2012r. Z drugiej strony, już po wydaniu decyzji ostatecznej, akcentuje swe wątpliwości do jej słuszności, zwracając się jeszcze wielokrotnie pismami

z dnia 20 czerwca 2014r., 24 października 2014r., 18 grudnia 2014r., 6 marca 2015r. i 2 kwietnia 2015r. do słowackiej instytucji ubezpieczeniowej o udzielenie informacji dotyczących zatrudnienia ubezpieczonej w spółce (...) s.r.o. Gdyby zaskarżona ostateczna decyzja organu rentowego była prawidłowa, to czynienie po jej wydaniu jakichkolwiek dalszych ustaleń byłoby całkowicie bezprzedmiotowe. Jak wynika przy tym z brzmienia

art. 16 ust. 4 rozporządzenia wykonawczego, jedynie w przypadku braku pewności co do określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa, niezbędne jest nawiązanie kontaktów przez instytucje lub władze dwóch państw członkowskich i wówczas właściwe ustawodawstwo mające zastosowanie do zainteresowanego jest określane na mocy wspólnego porozumienia, z uwzględnieniem art. 13 rozporządzenia podstawowego i odpowiednich przepisów art. 14 rozporządzenia wykonawczego. Słowacka instytucja ubezpieczeniowa była przy tym pewna, co do zastosowania wobec ubezpieczonej ustawodawstwa słowackiego,

a organ rentowy nie miał żadnych podstaw, by tej pewności nie mieć.

Akcentowanie przez apelującego zaniechania słowackiej instytucji ubezpieczeniowej i niewniesienie sprzeciwu wobec tymczasowego ustalenia przez organ rentowy podlegania przez ubezpieczoną ustawodawstwu polskiemu, wskazuje na niezrozumienie powołanych regulacji. Zgodnie z treścią art. 16 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego, takiego sprzeciwu należało bowiem oczekiwać po ustaleniu przez organ rentowy ustawodawstwa słowackiego. Ono bowiem, w myśl art. 13 ust. 3 rozporządzenia podstawowego, stanowi zasadę generalną. Zgodnie z nią, regułą jest podleganie przez osobę prowadzącą działalność na własny rachunek w jednym państwie członkowskim ustawodawstwu tego państwa członkowskiego, w którym wykonuje ona swą pracę najemną. Organ rentowy nie miał żadnych podstaw do wydania decyzji sprzecznej z tą normą. Nie upoważniały go do tego ani przepisy unijnego prawa materialnego, ani też procedury. Skoro zatem to ustalenie było z założenia błędne, to nie sposób wywodzić jakichkolwiek skutków prawnych z faktu, iż słowacka instytucja ubezpieczeniowa nie zajęła stanowiska w tej sprawie. Powołane regulacje nie przewidują bowiem w ogóle możliwości jednostronnego ustalenia przez instytucję miejsca zamieszkania ubezpieczonego podlegania przez niego ustawodawstwu innego państwa członkowskiego, niż to, w jakim wykonuje on pracę najemną.

W tym miejscu należy zwrócić uwagę na jednolite orzecznictwo sądowe, w tym między innymi pogląd wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2013r. (II UK 333/12, OSNP z 2014r., Nr 3, poz. 47), zgodnie z którym, nie jest dopuszczalna ocena stosunku prawnego, stanowiącego tytuł ubezpieczenia społecznego w innym państwie członkowskim przez instytucję miejsca zamieszkania osoby wnoszącej o ustalenie właściwego ustawodawstwa. Stwierdzenia spełnienia warunków ubezpieczenia społecznego w systemie prawnym państwa wykonywania pracy podlegającym koordynacji na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 883/04 dokonują bowiem jedynie organy właściwe do stosowania tego prawa. Istnienie tytułu ubezpieczenia społecznego

za granicą wyklucza - zdaniem Sądu Najwyższego - dokonywanie ustaleń przeciwko dowodowi ubezpieczenia społecznego w innym państwie, a nadto określenie ustawodawstwa właściwego wskazującego na instytucję miejsca świadczenia pracy najemnej wyłącza ocenę przez instytucję miejsca zamieszkania, czy stosunek prawny będący podstawą objęcia ubezpieczeniem społecznym w kraju świadczenia pracy, jest ważny według prawa miejsca zamieszkania ubezpieczonego. Sąd Najwyższy podkreślił także, że jest oczywiste,

że instytucja miejsca zamieszkania osoby ubiegającej się o ustalenie ubezpieczenia społecznego w innym państwie może powziąć wątpliwości co do określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa, lecz może chodzić jedynie o wątpliwości co do określenia ustawodawstwa mającego zastosowanie do zainteresowanego, z uwzględnieniem art. 13 rozporządzenia podstawowego i odpowiednich przepisów art. 14 rozporządzenia wykonawczego, czyli niepewności co do tego, czy osoba zainteresowana jest objęta systemem zabezpieczenia społecznego w więcej, niż jednym państwie członkowskim. Wątpliwości tych instytucja miejsca zamieszkania wnioskodawcy nie może sama rozstrzygać, lecz musi dostosować się do trybu rozwiązywania sporów co do ustalenia ustawodawstwa właściwego wskazanego w szczególności w oparciu o art. 6, 15 oraz 16 rozporządzenia nr 987/2009, które nakazują zwrócenie się - w przypadku istnienia wątpliwości, bądź rozbieżności - do instytucji innego państwa członkowskiego. Instytucje niezwłocznie dostarczają lub wymieniają między sobą wszystkie dane niezbędne dla ustanowienia i określenia praw i obowiązków osób,

do których ma zastosowanie rozporządzenie podstawowe. Tymczasem, w niniejszym przypadku, mimo nieprzeprowadzenia przez słowacką instytucję ubezpieczeniową kontroli potwierdzającej realne wykonywanie pracy na Słowacji przez pracowników spółki (...) s.r.o. i potwierdzenia podlegania przez ubezpieczoną ustawodawstwu słowackiemu, organ rentowy sam ostatecznie ocenił ważność stosunku pracy ubezpieczonej, łączącego ją z tą spółką, co w świetle przytoczonego stanowiska, uznać należy za niedopuszczalne. Znajduje ono kontynuację w kolejnych orzeczeniach Sądu Najwyższego (tak np. wyrok z 9 stycznia 2014r., I UK 275/13). Jak wynika przy tym z wyroku Sądu Najwyższego z 6 czerwca 2013r., istnienie tytułu ubezpieczenia społecznego za granicą wyklucza dokonywanie ustaleń przeciwko dowodowi ubezpieczenia społecznego w innym państwie (tak też uchwała Sądu Najwyższego z 18 marca 2010r., II UZP 2/10, OSNP 2010 nr 17-18, poz. 216 i wyroki z dnia 6 września 2011r., I UK 84/11 i z 23 listopada

2012r., II UK 103/12). Skoro zatem słowacka instytucja ubezpieczeniowa potwierdziła podleganie przez ubezpieczoną ubezpieczeniom na Słowacji z tytułu realizowanego przez nią od 1 kwietnia 2012r. stosunku pracy ze spółką (...) s.r.o., przeto wydanie sprzecznej z tymi ustaleniami zaskarżonej decyzji trafnie zostało ocenione przez Sąd I instancji, jako wadliwe.

Reasumując, skoro ubezpieczona zgłosiła wniosek o ustalenie ustawodawstwa właściwego, to organ ubezpieczeń społecznych miejsca jej zamieszkania był jedynie uprawniony do wskazania ustawodawstwa właściwego, stosownie do art. 13 ust. 3 rozporządzenia nr 883/2004, a więc ustawodawstwa miejsca wykonywania pracy najemnej (tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 sierpnia 2007r., I UK 68/07, OSNP 2008 Nr 19-20, poz. 300). W związku z tym, słowacka instytucja ubezpieczeniowa prowadziła potem postępowanie wyjaśniające. Jego wyniki doprowadziły do potwierdzenia podlegania przez ubezpieczoną ustawodawstwu słowackiemu. Wydana wbrew temu przedwcześnie i bezpodstawnie zaskarżona decyzja, słusznie została uznana przez Sąd I instancji za wadliwą w odniesieniu do niepodważanego przez instytucję słowacką jej zatrudnienia w spółce W. s.r.o. od 1 kwietnia 2012r.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 k.p.c. oddalił apelację organu rentowego, jako bezzasadną.

/-/SSO del. A.Petri /-/SSA M.Żurecki /-/SSA T.Szweda

Sędzia Przewodniczący Sędzia

JR